

Landmandens forventede værdi af produktionsoptimering

*Forfatter: Kirsten Marie Risbjerg,
SEGES Erhvervsøkonomi*

Hovedkonklusion

Advisory Board har bidraget med en række betragtninger om og ønsker til et værktøj, der kan understøtte landmandens marginalbetragtninger. Der blev givet udtryk for, hvilke beregninger der vil give værdi, og hvilke der er overflødige, og således er der et grundlag for arbejdet frem mod en model for et marginalbetragtningværktøj.

Advisory Board har ikke arbejdet med, hvilken samlet værdi der forventes af et færdigt værktøj.

Sammendrag

Der findes ikke i dag et værktøj, der kan understøtte landmandens marginalbetragtninger. Det vurderes væsentligt for bundlinjen, at landmanden er i stand til at optimere sit produktionsniveau, og dette projekt arbejder derfor på et værktøj, som kan beregne, om en marginal ændring er rentabel. Som et led i dette arbejde er afholdt et advisory board-møde for at afdække nogle landmænds forventninger til et sådant værktøj.

Baggrund

Mangel på arbejdskraft og forventning om stigende lønpres samt svingende afregningspriser skaber behov for, at landmanden kan komme tættere på virksomhedens økonomiske produktionsoptimum. Der findes i dag ingen landmandsrettede værktøjer eller metoder til at finde optimum, og typisk bruges en gennemsnitsbetragtning, når en påtænkt produktionsændring vurderes. Der er imidlertid ofte overraskende stor – og afgørende – forskel på indtjeningen på den næste producerede enhed sammenlignet med gennemsnitsindtjeningen. I nogle tilfælde er den næste enhed den billigste at producere, da der er ledig kapacitet til rådighed, som allerede betales for af eksisterende produktion, men i nogle tilfælde kræver den næste enhed flere ressourcer, end der aktuelt er til rådighed i produktionen, f.eks. arbejdskraft eller maskiner.

Resultater fra tidligere projekter viser, at kendskab til og forståelse for virksomhedens marginalindtjening har stor betydning for bundlinjen. Der er derfor behov for et redskab, der kan understøtte beslutningen om at øge eller reducere produktionen, når der sker et niveauskifte i afregningsprisen, eller der sker væsentlige ændringer i bedriftens omkostningsstruktur.

Materialer og metoder

Der er blevet afholdt et advisory board-møde for at afdække forventningerne til værktøjet, herunder de repræsenterede landmænds forventede værdi af produktionsoptimering set fra et økonomisk perspektiv.

På mødet deltog en landmand med slagtesvineproduktion på tre ejendomme, en landmand med smågriseproduktion på to ejendomme samt en mælkeproducent, der netop havde været igennem en overvejelse om tilpasning af produktionsniveauet.

Der deltog desuden en svinerådgiver, en driftsøkonomikonsulent (tidligere kvægrådgiver) samt SEGES-medarbejdere.

Resultater og diskussion

Følgende er input fra advisory board-mødet:

- Er vi gode nok til at udpege flaskehalse – altså den begrænsende faktor?
- Der skal være et prisspænd i værktøjet.
- Vi skal være opmærksomme på, at fokus skal være på områder, der kan flytte noget. Værktøj/program skal være simpelt at anvende, men fange dynamisk produktion og indeholde prisfølsomhed.
- Hvordan gøres data let tilgængeligt, så det er muligt at lege med, og så landmanden kan sidde og undres over, hvad der sker, når data og viden kobles?
- Det er fremstillingspriser på mælk/kg svinekød/smågris, der er den interessante enhed, ikke nødvendigvis fravænnede grise pr. årssø eller ydelse pr. årsko.
- Interessant at se på, om man skal investere i nye maskiner eller få maskinstationen til at udføre opgaver, der ligger ud over egen kapacitet. Kan det betale sig at producere mere?
- Den sidste gris eller ko – hvad koster det for de andre dyr, at man tager en mere ind.
- Den sidste hektar – kan den betale sig?
- Kan en ekstra vanding betale sig? Eller den ekstra gang sprøjtning mod gulrust?

Som opsamling er der listet en række områder, som værktøjet *kunne* behandle:

Planteavl:

- Jordbonitet (kan det betale sig at dyrke den fattigste jord?)
- Afstande (kan den fjerneste hektar dyrkes, eller bør den opgives/bortforpagtes?)
- Afgrødevalg
- Selvforsyningsgrad
- Gødningsmængde N
- Husdyrgødning
- Vanding
- Maskinpark/maskinstation
- Planteværn
- Arbejds løn kalkule

Søer/Smågrise

- Optimalt soantal/klimastalde
- Arbejdsstyrke/arbejds løn
- Frasalg/udtynding med salg af mindre grise, smadre nøgletal som dgl. tilvækst 7-30 kg
- Nøgletal kvm/foderdag smågrise
- Driftsgrensanalyse nødvendig

- Foderstyrke
- Kuldujævningsstrategi
- Mælkekopper

Slagtegrise:

- Omsætningshastighed
- Foderstyrke
- Udleveringsstrategi
- Køb/salg analyse

Malkekvæg:

- Antal årskøer
- Kviestrategi
- Arbejdsstyrke
- Grovfoderplanen/forsyning
- Antal daglige malkninger

Advisory Boardet har bidraget med en række synspunkter på og ønsker til et værktøj, der kan understøtte marginalbetragtninger. Herunder givet udtryk for, hvilke beregninger der vil give værdi, og hvilke der er overflødige. Der er således et udgangspunkt for arbejdet frem mod en model for et marginalbetragtningværktøj.

Der er *ikke* arbejdet med skøn af samlet værdi af et færdigt værktøj i advisory board. Det, der typisk interesserer landmændene, er, at de selvfølgelig ønsker at optimere indtjeningen på deres bedrift. De har mange ideer, men mangler værktøjet til at vurdere, om de nu også gør det rigtige.

Det forventes, at de landmænd, der fremadrettet anvender det udviklede værktøj og øvrige materialer fra projektet på en gennemsnitsbedrift vil have et økonomisk potentiale, der udgør mindst 75.000 kr. ved fuld implementering.

Følgende forventes at være muligt for en gennemsnitsproducent at hente under forudsætning af, at programmet medvirker til at optimere produktionsstrategien på bedriften:

- 750 årssøer = 100 kr. i merindtjening per årssø ved salg ved 30 kg eller ca. 3 kr./30 kg smågris i merindtjening
- 10.000 producerede svin = 7,5 kr./slagtegris
- Kvæg: Med 300 årskøer = 250 kr. i bundlinje pr. årsko

De økonomiske perspektiver i at bruge programmet er at kunne sætte gode kritiske mål for bedriften på mellemlangt sigt og samtidig gøre opmærksom på forhold, der kan gøre landmanden i stand til at reagere hurtigere på de ændringer, der løbende sker – enten som følge af ændrede afregningspriser eller som følge af ændrede muligheder i fx adgang til arbejdskraft og stigende/faldende kapacitetsomkostninger.

Arbejdspakke: AP 1 Afdækning af metoder til beregning af marginalindtjening og -omkostninger

Leverance: Et notat, der beskriver landmandens forventede værdi af produktionsoptimering set ud fra et økonomisk perspektiv.

Projekt nr: 5373 Udvikling af et værktøj til optimering via prisen på den sidst producerede enhed

SEGES

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Agro Food Park 15

8200 Aarhus N

T: +45 8740 5000

F: +45 8740 5010

E: info@seges.dk

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

SEGES er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende notatets informationer.